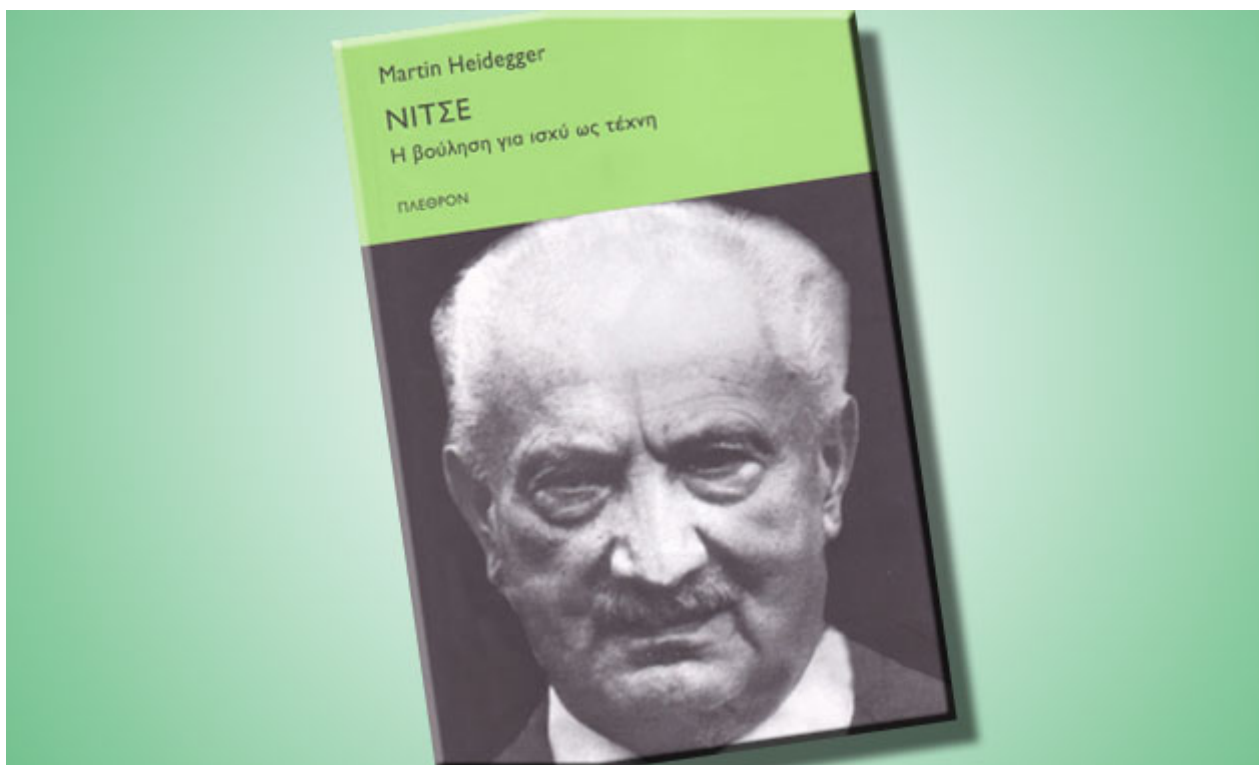

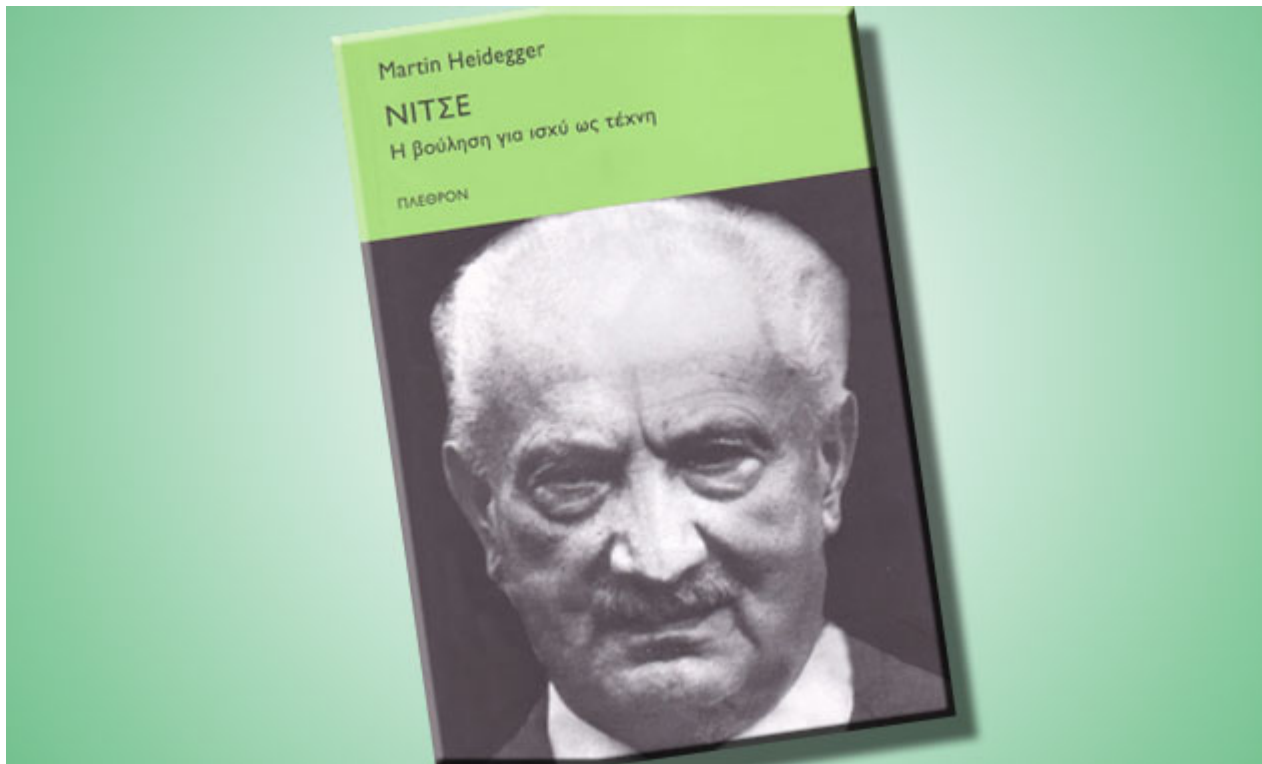
4 Μαρτίου 2013

Martin Heidegger: «ΝΙΤΣΕ. Η βούληση για ισχύ ως τέχνη»

Επιστήμες / Εκδόσεις

Δημήτρης Μπαλτάς, Δρ. Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Αθηνών

M. Heidegger, Νίτσε. Η βούληση για ισχύ ως τέχνη, μετ. Γ. Ηλιόπουλος, Πλέθρον, Αθήνα, σελ. 376.

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει τις παραδόσεις του Μ. Χάιντεγκερ στο Πανεπιστήμιο του Φράιμπουργκ, το χειμερινό εξάμηνο 1936-1937, υπό τον τίτλο «Νίτσε. Η βούληση για ισχύ», στον οποίο προσετέθη αργότερα η έκφραση «ως τέχνη».

Δεν είναι ούτε η πρώτη φορά που ο Χάιντεγκερ ασχολείται με ζητήματα αισθητικής, εάν ορθό ότι το δοκίμιό του «Η προέλευση του έργου τέχνης» τοποθετείται στα 1931-1932 (σ. 18 της «Εισαγωγής» του παρουσιαζόμενου βιβλίου) ούτε η τελευταία φορά που ο συγγραφέας του γνωστού «Είναι και Χρόνος» αναμετράται με το έργο του Νίτσε.

Το πρώτο μέρος του βιβλίου περιέχει ορισμένα φιλολογικά-ιστορικά στοιχεία σχετικά με το «Η βούληση για ισχύ» (κυρίως στις σελ. 55-80). Επίσης στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται διεξοδικά η περί βουλήσεως θεωρία του Νίτσε και ιδιαιτέρως η βούληση για ισχύ (βλ. ενδεικτικώς σ. 92, σ. 98, σ. 109, σ. 126).

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου ο Χάιντεγκερ προσεγγίζει τις αισθητικές αντιλήψεις του Νίτσε. Επισημαίνει ότι «ο Νίτσε ομιλεί για το φαινόμενο καλλιτέχνης και όχι για την τέχνη» (σ. 137). Στην νιτσεϊκή άποψη ότι «έχουμε την τέχνη για μην καταστραφούμε από την αλήθεια» ο Χάιντεγκερ παρέχει την

ερμηνεία ότι αλήθεια σημαίνει «τον αληθινό κόσμο του υπεραισθητού ο οποίος κρύβει εντός του τον κίνδυνο της καταστροφής της ζωής» (σ. 143). Εδώ το αληθές ερμηνεύεται ως το αισθητό στο οποίο στηρίζεται ο καλλιτέχνης. Στο πλαίσιο αυτό υιοθετεί ο Χάιντεγκερ την άποψη ότι η φιλοσοφία του Νίτσε είναι ένας «αντεστραμμένος πλατωνισμός», ενώ τονίζει συγχρόνως ότι στην πλατωνική σκέψη «υπάρχει ένας διχασμός μεταξύ τέχνης και αλήθειας» (σ. 297).

Αναφερόμενος στις απόψεις του Νίτσε για την τέχνη, τονίζει ο Χάιντεγκερ ότι η τέχνη βιώνεται ως μία συναισθηματική κατάσταση (σ. 170), η οποία μάλιστα χαρακτηρίζεται από την «μέθη» (βλ. αναλυτικώς σσ. 174-178), ένα στοιχείο καθαρά διονυσιακό.

Επειδή πολλές φορές γίνεται λόγος για τις αξίες «ωραίο», «αγαθό» και «αληθές», ο Χάιντεγκερ σχολιάζει, μεταξύ άλλων, και την γνωστή ρήση του Νίτσε «ο θεός είναι νεκρός», στην οποία όμως δεν διακρίνει ορισμένο μηδενισμό ή αθεϊσμό (σ. 253). Επειδή ο μηδενισμός είναι η απαξίωση των αξιών και η δημοκρατία θεωρείται από τον Νίτσε ότι είναι μία παραλλαγή του μηδενισμού, ο Χάιντεγκερ χαρακτηρίζει την δημοκρατία ως τον «ιστορικό θάνατο της Ευρώπης» (σ. 255). Είναι βέβαιο ότι ο ισχυρισμός αυτός θα προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις από τους ειδικούς και μη αναγνώστες.

Σε μια αποτίμηση του παρόντος βιβλίου θα σημειωθεί ότι ο Χάιντεγκερ ασχολείται με την μεταφυσική του Νίτσε δεχόμενος ότι «η μεταφυσική βούληση είναι ενεργώς πραγματική στην τέχνη» (σ. 142). Ασφαλώς ο μη ειδικός αναγνώστης έρχεται σε επαφή τόσο με την νιτσεϊκή όσο και με την χαιντεγκεριανή σκέψη, ενώ ο ειδικός μελετητής θα προσεγγίσει ίσως περισσότερο κριτικά την μεταφυσική ερμηνευτική του Χάιντεγκερ.

<http://bit.ly/130pCAz>